

بەزىزىتىن سالىھ ئەلەيھىسسالام

ئارىدىن ئۇزۇن يىللار ئۆتتى، بەزىلەر ئۆلۈپ، بەزىلەر تۇغۇلدى.

ئاد قەۋمىدىن كېيىن، سەمۇد قەۋمى كەلدى. ئازاب ھېكايىسى سەمۇد قەۋمىدە باشقا بىر شەكىلدە تەكرارلاندى.

سەمۇدۇ بۇتلارغا چوقۇنىدىغان بىر قەۋم ئىدى. ئاللاھ ئۇلارغا ھەزىتى سالىھنى ئەۋەتتى. سالىھ قەۋمىگە:

﴿ئى قەۋمىم! ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر﴾ دېدى.

ھەق ئۆزگەرمىگەندەك، پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەڭ ئاساسلىق جۈملىسىمۇ ئۆزگەرمىگەندى. سالىھنىڭ ئېيتقانلىرى، سەمۇد قەۋمىنىڭ كاتتىلىرى ئۈچۈن يېڭىلىق بولۇپ تۇيۇلدى. ئۇ، قەۋمىنىڭ ئىلاھلىرىغا: «كېرەكسىز نەرسىلەر» دەپ بەدىئام چاپلىغانىدى ۋە قەۋمنى ئىلاھلارغا چوقۇنۇشتىن توسۇپ، بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا چاقىرغانىدى. ئۇنىڭ دەۋىتى سەمۇد قەۋمى ئىچىدە غۇلغۇلا پەيدا قىلدى. سالىھ ئىلمى، پاكلىقى ۋە ياخشىلىقى بىلەن تونۇلغان بىرى ئىدى. قەۋمى ئۇنى، ئاللاھ ئۇنىڭغا ۋەھىي قىلىشتىن ۋە ئۇلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىشتىن بۇرۇن ھۆرمەتلەيتتى.

سەمۇد قەۋمى ئۇنىڭغا:

﴿ئى سالىھ! بۇنىڭدىن بۇرۇن سەن ئارىمىزدا ئۈمىد قىلىنغان كىشى ئىدىڭ (يەنى بۇ سۆزنى ئېيتىشىڭدىن بۇرۇن ئارىمىزدا چوڭ ئادەم بولۇپ قېلىشىڭنى ئۈمىد قىلاتتۇق)، بىزنى ئاتا - بوۋىلىرىمىز ئىبادەت قىلىپ كەلگەن بۇتلارغا ئىبادەت قىلىشتىن توسۇمسەن؟ شەك - شۈبھىسىزكى، ھەقىقەتەن بىز سەن دەۋەت قىلغان ئىشقا زور گۇماندىمىز﴾ دېيىشتى.

سەمۇد قەۋمىدىكى ئىنكار قىلغۇچىلارنىڭ پىكىر شەكلىگە قاراڭ!

ئۇلار سالىھقا شەخسىي تەرەپتىن يېقىنلاشماقتا ئىدى. بىزنىڭ سەندىن ئۈمىد كۈتكەن بەزى تەرەپلىمىز بار ئىدى. ئىلمىڭ، پاكلىقىڭ، ئەقىلىڭ، دۇرۇستلۇقۇڭ تۈپەيلىدىن ئارىمىزدا ئۈمىد قىلىنغان كىشى ئىدىڭ. ئەمما سەندىكى ئۈمىدلىرىمىز كۆپۈككە ئايلاندى. سەن بىزنى ئاتا - بوۋىلىرىمىز ئىبادەت قىلىپ كەلگەن بۇتلارغا ئىبادەت قىلىشتىن توسۇمسەن؟

بەزىتىن سالىھ ئەلەيھىسسالام

ئارىدىن ئۇزۇن يىللار ئۆتتى، بەزىلەر ئۆلۈپ، بەزىلەر تۇغۇلدى.

ئاد قەۋمىدىن كېيىن، سەمۇد قەۋمى كەلدى. ئازاب ھېكايىسى سەمۇد قەۋمىدە باشقا بىر شەكىلدە تەكرارلاندى.

سەمۇدۇ بۇتلارغا چوقۇنىدىغان بىر قەۋم ئىدى. ئاللاھ ئۇلارغا ھەزرىتى سالىھنى ئەۋەتتى. سالىھ قەۋمىگە:

﴿ئى قەۋمىم! ئاللاھقا ئىبادەت قىلىڭلار، سىلەرگە ئاللاھتىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر﴾ دېدى.

ھەق ئۆزگەرمىگەندەك، پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەڭ ئاساسلىق جۈملىسىمۇ ئۆزگەرمىگەندى. سالىھنىڭ ئېيتقانلىرى، سەمۇد قەۋمىنىڭ كاتتىلىرى ئۈچۈن يېڭىلىق بولۇپ تۇيۇلدى. ئۇ، قەۋمىنىڭ ئىلاھلىرىغا: «كېرەكسىز نەرسىلەر» دەپ بەدىئام چاپلىغانىدى ۋە قەۋمنى ئىلاھلارغا چوقۇنۇشتىن توسۇپ، بىر ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا چاقىرغانىدى. ئۇنىڭ دەۋىتى سەمۇد قەۋمى ئىچىدە غۇلغۇلا پەيدا قىلدى. سالىھ ئىلمى، پاكلىقى ۋە ياخشىلىقى بىلەن تونۇلغان بىرى ئىدى. قەۋمى ئۇنى، ئاللاھ ئۇنىڭغا ۋەھىي قىلىشتىن ۋە ئۇلارغا پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتىشتىن بۇرۇن ھۆرمەتلەيتتى.

سەمۇد قەۋمى ئۇنىڭغا:

﴿ئى سالىھ! بۇنىڭدىن بۇرۇن سەن ئارىمىزدا ئۈمىد قىلىنغان كىشى ئىدىڭ (يەنى بۇ سۆزنى ئېيتىشىڭدىن بۇرۇن ئارىمىزدا چوڭ ئادەم بولۇپ قېلىشىڭنى ئۈمىد قىلاتتۇق)، بىزنى ئاتا - بوۋىلىرىمىز ئىبادەت قىلىپ كەلگەن بۇتلارغا ئىبادەت قىلىشتىن توسۇمسەن؟ شەك - شۈبھىسىزكى، ھەقىقەتەن بىز سەن دەۋەت قىلغان ئىشقا زور گۇماندىمىز﴾ دېيىشتى.

سەمۇد قەۋمىدىكى ئىنكار قىلغۇچىلارنىڭ پىكىر شەكلىگە قاراڭ!

ئۇلار سالىھقا شەخسىي تەرەپتىن يېقىنلاشماقتا ئىدى. بىزنىڭ سەندىن ئۈمىد كۈتكەن بەزى تەرەپلىمىز بار ئىدى. ئىلمىڭ، پاكلىقىڭ، ئەقىلىڭ، دۇرۇستلۇقۇڭ تۈپەيلىدىن ئارىمىزدا ئۈمىد قىلىنغان كىشى ئىدىڭ. ئەمما سەندىكى ئۈمىدلىرىمىز كۆپۈككە ئايلاندى. سەن بىزنى ئاتا - بوۋىلىرىمىز ئىبادەت قىلىپ كەلگەن بۇتلارغا ئىبادەت قىلىشتىن توسۇمسەن؟

سۈرە ھۇد 61 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
سۈرە ھۇد 62 - ئايەت.

بۇ نېمە دېگەن قاباھەت؟! ئى سالىھ! بىز سېنىڭ ئاتا - بوۋىلىرىمىز ئىبادەت قىلىپ كەلگەن بۇتلىرىمىزنى ھاقارەتلىشىڭنى كۈتمىگەندۇق.

مانا مۇشۇنداق، نورمال نەرسىلەر سەمۇد قەۋمىگە غەلتە تۇيۇلدى.

لازىملىق ۋە بەرھەق نەرسىنى قوبۇل قىلماي، قېرىنداشلىرى ئۆزلىرىنى سالىھنىڭ ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا چاقىرىشىغا ھاڭ - تاڭ بولغانىدى.

نېمە ئۈچۈن؟

ئۇلارنىڭ دەلىل، ئىسپات ۋە ئەقىدىلىرى يوق بولۇپ، پەقەت ئاتا - بوۋىلىرى ئىبادەت قىلىپ كېلىۋاتقانلىقى ئۈچۈنلا ئىدى.

ئادەت - ئىنساندا شۇنداق كۈچلۈك تەسىر قالدۇرىدۇ.

ئەنئەنىنىڭ تەسىرىمۇ شۇنداق كۈچلۈكتۇر. پەيغەمبەر كېلىپ، ئۇ مەنسىز ئەنئەنىلەرگە قارشى چىقىدۇ ۋە ئىنساننى ھالاكەتكە سۆرەيدىغان قالاقلارنى سۈپۈرۈپ تاشلايدۇ.

شۇنىڭ بىلەن، تەۋھىد ئېتىقادى (يەنى بىر ئاللاھقا ئىمان ئېيتىش) ئۆزىنى ھەممىدىن ئاۋۋال پىكىر ھۆرلۈكىگە، ئىنسان ئەقىلىنى ئەنئەنە بېسىمىدىن، ئۆتمۈش زاماندىكىلەرنىڭ خۇراپاتلىقلىرىدىن، ئادەتلەرنىڭ زىيان ۋە قورقۇنچىلىرىدىن قۇتۇلۇشقا دەۋەت قىلغۇچى سۈپىتىدە ئېلان قىلىدۇ.

مانا بۇ، ھەقىقىي تەۋھىد دەۋىتى بولۇپ، ئەقلىي ھۆرلۈك ۋە ئۇندىن باشقا ھەر تۈرلۈك ھۆرلۈكلەرنىڭ شەكىللىنىشىنىڭ ئېلانى بولۇپ ھېسابلىنىدۇ.

بۇ، ئەقلى ئۆتمۈشتىكىلەرنىڭ پىكىرلىرى، ئۆلگەنلەرنىڭ ئۆرپ - ئادەتلىرى، ئاتا - بوۋىلىرىنىڭ سەپسەتلىرى بىلەن ئۇيۇل تاشقا ئايلىنىپ كەتكەنلەردىن باشقىلىرى قارشى چىقالمايدىغان دەۋەت ئىدى.

ھەزرىتى سالىھ ئوچۇق - ئاشكارا دەۋەت قىلغان بولسىمۇ، قەۋمنىڭ ئۇنىڭغا ئىشەنمىگەنلىكى كۆرۈلمەكتە. ئۇلار ھەزرىتى سالىھنىڭ دەۋىتىدىن نارازى بولۇشتى ۋە ئۇنىڭ سېھىرلەنگەنلىكىنى پەرەز قىلىشتى. ئۇنىڭدىن ئاللاھنىڭ ئۇنى ئۆزلىرىگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەنلىكىگە ئىسپات كۆرسىتىشىنى تەلەپ قىلدى. ئاللاھ ئۇلارنىڭ تەلپىگە جاۋاب بەرمەكچى بولدى.

سەمۇدلىقلار تاغلارنى تېشىپ، ئۆيلەرنى ياسايتتى. تاغدىن چىققان قۇرام تاشلاردىن پايدىلىناتتى. ئۇلار ناھايىتى كۈچتۈڭگۈر ئادەملەر ئىدى. ھەرقانداق ئىشتىن ئۆزلىرىنىڭ رىزقىنى تېپىپ يېيەلەيتتى. ئۇلار ئاد قەۋمىدىن كېيىن، ئۇ يەرگە ماكانلىشىپ ئاۋاتلاشتۇرغانىدى.

ئۇلار بىر مۆجىزە كەلتۈرۈشنى تەلەپ قىلغاندا، ھەزرىتى سالىھ ئۇلارغا:

﴿ئى قەۋمىم! بۇ ئاللاھ (بىۋاسىتە) ياراتقان چىشى تۆگە سىلەرگە مېنىڭ مۆجىزەمدۇر، ئۇنى ئاللاھنىڭ زېمىنىغا قويۇۋېتىڭلار، ئىختىيارى ئوتلىسۇن، ئۇنىڭغا زىيان - زەخمەت يەتكۈزمەڭلار، بولمىسا سىلەرنى پات ئارىدا كېلىدىغان ئازاب ھالاك قىلىدۇ﴾ دېدى.

بۇ ھەقتە ھەرخىل مۇلاھىزىلەر يۈرگۈزۈلگەن بولۇپ، بەزىلىرى: «تۆگە ئاللاھنىڭ مۆجىزىسى ئىدى. چۈنكى، بىر كۈنى تاغدىكى قۇرام تاشلاردىن بىرى يېرىلىپ، ئىچىدىن بىر تۆگە چىقتى. ئۇنىڭ ئارقىسىدىن بىر بوتلىقى چىقتى. تۆگە بوتلىقىنى ئىنسانغا بىلىنىمگەن بىر ئۇسۇلدا تۇغقان» دېسە؛ بەزىلىرى: «ئۇ ئاللاھنىڭ مۆجىزىسى ئىدى. چۈنكى، ئۇ بىر كۈندە كۆل سۈيىنىڭ ھەممىسىنى ئىچىۋېتەتتى ۋە باشقا ھايۋانلارنى كۆل بويىغا يېقىنلاشتۇرمايتتى» دېدى. يەنە بەزىلىرى مۇنداق دېدى: «ئۇ بىر مۆجىزە ئىدى. چۈنكى، ئۇ كۆل سۈيىنى ئىچىپ، خەلق ئىچكۈدەك سۇ قالمىغان ۋاقىتتا، پۈتۈن خەلققە يەتكۈدەك سۈت بېرەتتى.»

ئۇلۇغ ئاللاھ ئۇ تۆگىنىڭ بىر مۆجىزە ئىكەنلىكىنى مۇنۇ سۆزلەر بىلەن ئىپادىلىمەكتە:

﴿بۇ ئاللاھ ياراتقان چىشى تۆگە...﴾

ئۇ نورمال تۆگە بولمىغاچقا، ئاللاھ ئۇنى: «ئاللاھ ياراتقان تۆگە» دېگەندى. يەنى ئۇ ئاللاھنىڭ مۆجىزىسى ئىدى.

ئاللاھ سالىھقا قەۋمنى تۆگىگە زىيان - زەخمەت يەتكۈزمەسلىك، چىقىلماسلىق ياكى ئۇنى ئۆلتۈرۈپ قويماسلىققا ۋە ئۇنى ئاللاھنىڭ زېمىنىدا ئىختىيارى ئوتلاشقا قويۇپ بېرىشكە بۇيرۇشقا ئەمر قىلدى. ئاندىن، ئەگەر ئۇلار تۆگىگە بىرەر زىيان - زەخمەت يەتكۈزىدىغان بولسا، ئۆزلىرىنىڭ پات ئارىدا يېتىپ كېلىدىغان ئازابتىن ھالاك بولىدىغانلىقىنى ئاگاھلاندۇردى.

تۆگە تاغدىكى قۇرام تاشنىڭ ئىچىدىن چىققاندا، سەمۇد قەۋمى ھاڭ - تاڭ قالدى.

ئۇ بىر خاسىيەتلىك تۆگە بولۇپ، سۈتى مىڭلارچە ئەر - ئايال ۋە بالىلارغا يېتىپ ئاشاتتى. ئۇ بىر يەردە ياتسا، باشقا ھايۋانلار ئۇنىڭدىن نېرى قاچاتتى. ئۇنىڭ نورمال تۆگە ئەمەس، بەلكى ئاللاھنىڭ مۆجىزىسى ئىكەنلىكى مانا مەن دەپ بىلىنىپلا تۇراتتى. سالىھنىڭ قەۋمىنىڭ بەزىلىرى ئۇنىڭغا ئىشەندى، ئەمما كۆپىنچىسى جاھىللىق ۋە ئىنكار قىلىشتا چىڭ تۇردى. ئۇلار سالىھنى تاشلاپ، تۆگىگە كىرىشىپلا قالدى. ئۇنى يوقىتىشنىڭ پىلانلىرىنى سوقۇشقا باشلىدى.

سۇيىقەستنىڭ ھەر زامان قەۋمنىڭ كاتتىلىرى تەرىپىدىن پىلانلىنىشى ناھايىتى نورمال ئەھۋال ئىدى. بۇ قېتىمىمۇ، سەمۇد قەۋمىنىڭ تەكەببۇر كاتتىلىرى ئالدىمىزغا چىققاقتا.

ئۇلۇغ ئاللاھ ئەئرانى سۈرىسىدە مۇنداق دەيدۇ:

﴿سەمۇدقا ئۇلارنىڭ قېرىندىشى سالىھنى (پەيغەمبەر قىلىپ) ئەۋەتتۇق. سالىھ ئۇلارغا: «ياد ئېتىڭلاركى، ئۆز ۋاقتىدا ئاللاھ سىلەرنى ئاد قەۋمىدىن كېيىن ئۇلارنىڭ ئورۇنباسارلىرى قىلدى، سىلەرنى (ھىجر) زېمىنىغا ئورۇنلاشتۇردى، ئۇنىڭ تۈزلەڭلىكلىرىگە ئىمارەتلەر سالدىڭلار، تاغلارنى تېشىپ ئۆيلەر ياسىدىڭلار. ئاللاھنىڭ نېئمەتلىرىنى ياد ئېتىڭلار، زېمىندا بۇزغۇنچىلىق قىلماڭلار!» دەدى. ئۇنىڭ قەۋمىنىڭ تەكەببۇر چوڭلىرى بوزەك قىلىنغانلارغا يەنى ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى مۆئمىنلەرگە: «سىلەر سالىھنى ئۇنىڭ پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر دەپ بىلەمسىلەر؟» دەدى. ئۇلار: «بىز ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ئەلۋەتتە ئىشىنىمىز» دەدى. ھېلىقى تەكەببۇرلار: «سىلەر ئىشەنگەنگە بىز ھەرگىز ئىشەنمەيمىز» دەدى.﴾

سالىھ مىللىتىگە بەكمۇ مۇلايمىلىق بىلەن خىتاب قىلاتتى. ئۇلارنى يالغۇز ئاللاھقا ئىبادەت قىلىشقا؛ ئاللاھنىڭ ئۆزىنىڭ پەيغەمبەر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ۋە دەۋاسىنىڭ دەلىلى بولسۇن ئۈچۈن مۆجىزە، يەنى چىشى تۆگە ياراتقانلىقىنى ئويلاپ كۆرۈشكە چاقىراتتى. ئۇلاردىن تۆگىنىڭ ئاللاھنىڭ زېمىنىدا ئىختىيارى ئوتلىشىغا قويۇۋېتىشىنى ئۈتۈندى. ئەسلىدە پۈتۈن دۇنيا ئاللاھنىڭ ئەمەسمۇ؟ ئۇلارنى ئۆزلىرىگە ئاللاھنىڭ ئازابى كەلمەسلىكى ئۈچۈن تۆگىگە زىيان - زەخمەت يەتكۈزمەسلىكىنى ئاگاھلاندۇردى. ئاندىن ئۇلارنىڭ دىققىتىنى ئاللاھنىڭ ئۇلارغا بەرگەن نېئمەتلىرى ئۈستىگە تارتىپ، ئاد قەۋمىدىن كېيىن ھىجر ۋادىسىغا ئۇلارنى ئورۇنلاشتۇرغانلىقىنى، تاغلارنى ئويۇپ ئۆي ياساش قۇدرىتىگە ئىگە قىلغانلىقىنى، نېئمەت، رىزىق ۋە كۈچ - قۇۋۋەت ئاتا قىلغانلىقىنى چۈشەندۈردى.

سالىھ شۇنچە كۆپ چۈشەندۈرگەن بولسىمۇ، قەۋمى يەنىلا ئاجايىپ - غارايىپ جاۋابلارنى بەردى.

ئۇلار سالىھنىڭ سۆزلىرىگە قۇلاق سالماي، ئۇنى تەرك ئەتتى.

سالىھقا ئىشەنگەنلەرگە يۈزلىنىپ، ئۇلارنى مەسخىرە قىلغان ھالدا مۇنداق دەپ سورىدى: «سىلەر سالىھنى ئۇنىڭ پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر دەپ بىلەمسىلەر؟»

ئۇلار تۆگە مۆجىزىسىنى كۆرۈپ تۇرۇپ، مەسخىرىلىك سۆزلىرى بىلەن شۇنداق تۇتۇقسىز سوئال سورىدى. سالىھقا ئىشەنگەن ئاجىز كىشىلەر: «بىز ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىگە ئەلۋەتتە ئىشىنىمىز» دەپ جاۋاب بەردى.

مۇئمىنلەر ئۇلارغا ئىككى بىسلىق جاۋاب بەردى.

مۇئمىنلەرنىڭ جاۋابى قەۋم چوڭلىرىنى تېخىمۇ قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويدى. كاتتىلار سالىھنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەنلىكىدىن شۈبھىلىنەتتى. ئەمما مۇئمىنلەر ئۆزلىرىنىڭ سالىھ ئېلىپ كەلگەن «ھەق دەۋاسى»غا ئىشىنىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

سالىھ ئېلىپ كەلگەن «ھەق دەۋا» بىلەن تۆگىنىڭ ئارىسىدا ھېچقانداق باغلىنىشلىق مۇناسىۋىتى يوق ئىدى. مۆجىزە پەقەت ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكى ۋە دەۋىتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىدى. مۇئمىنلەر: «بىز ئۇ ئېلىپ كەلگەن «ھەق دەۋا»غا ئىشىنىمىز» دېدى، ئەمما: «بىز ئۇنىڭ تۆگىسىگە ئىشىنىمىز» دېمىدى. ئۇلارغا تۆگىنىڭ ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىكىنىڭ دەلىلى ئىكەنلىكىنى ئېيتىمىدى. مۇئمىنلەر سالىھنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى بۇ مۆجىزىدىنمۇ ئەۋزەل كۆرگەنىدى.

دەل شۇ يەرگە كەلگەندە، قەۋم چوڭلىرى تەكەببۇرلۇق قىلدى ۋە ئۆزلىرىنىڭ گۇناھ ئۆتكۈزگەنلىكى بىلەن ماختاندى. ئۆتكۈزگەن گۇناھى بىلەن ماختىنىش كاپىر ۋە تەكەببۇرلارغا خاستۇر.

﴿تەكەببۇرلار: «سەلەر ئىشەنگەنگە بىز ھەرگىز ئىشەنمەيمىز» دېدى﴾ .

تەكەببۇرلارنىڭ بۇنىڭغا ئوخشاش مەسخىرە، مەغرۇرلۇق ۋە غەزەپ ئارىلاشقان سۆزلىرىدىن ئويىپكىتىپ دەلىل ئىزدەش مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار پەقەت ئىمان ئېيتىشنى رەت قىلماقتا، چۈنكى، بۇ ھەقتە ئۇلارغا تولۇق ھۆرلۈك بېرىلگەن.

...

سەمۇد شەھىرىنى قاراڭغۇلۇق باستى.

تاغلار ئىچىگە ئويۇلغان ئۆيلەرنى قۇچاقلىغان ھالدا قەد كۆتۈرۈپ تىك تۇراتتى. كۆرۈنۈشتە، ھېچكىم ئۇلارغا زىيان - زەخمەت يەتكۈزەلمەيتتى. تاغ ئىچىگە ئويۇلغان ئەڭ چوڭ ئۆيلەردىن بىرىگە مەشئەللەر يېقىلدى. ھالقىسىمان بولۇپ ئولتۇرغانلارغا شاراب تارتىلدى.

بۇ مۇھىم يىغىلىشقا قەۋم كاتتىلىرىنىڭ ھەممىسى ئىشتىراك قىلغانىدى. يىغىلىش باشلاندى. ئىنكار قىلغۇچى كاتتىلاردىن بىرى سۆز باشلاپ مۇنداق دېدى:

﴿ئارىمىزدىكى (بىزگە ئوخشاش) بىر ئادەمگە ئەگىشەمدۇق؟ (ئۇنداق قىلساق) ئۇ چاغدا بىز ھەقىقەتەن گۇمراھلىققا ۋە ساراڭلىققا مۇپتىلا بولىمىز﴾ .

يەنە بىرى مۇنداق دېدى:

﴿ئارىمىزدىن ئۇنىڭغا ۋەھىي نازىل قىلىندىمۇ؟ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، ئۇ يالغانچىدۇر، مۇتەكەببىردۇر﴾ .

شاراب قەدەھلىرى يەنە بىر قېتىم ئايلاندى. ئۇلارنىڭ سۆزلىرى سالىھتىن تۆگىگە يۆتكەلدى.

بىرى مۇنداق دېدى: «ياز كەلسە، ئۇ تۆگە ئەڭ سالىقنى يەرنى تاللاپ ياتىدۇ، باشقا ھايۋانلار ئۇنىڭدىن قورقۇپ، ئىسسىق يەرلەرگە قاچىدۇ» .

يەنە بىرى: «قىش بولسا، بۇ تۆگە ئەڭ ئىسسىق يەردە ياتىدۇ. بىزنىڭ ھايۋانلىرىمىز ئۇنىڭدىن قورقۇپ، سوغۇق يەرلەرگە قاچىدۇ ۋە كېسەل بولىدۇ» دېدى.

شاراب قەدەھلىرى ئايلانمىشەردى. قەدەھلەر ئۇلارنىڭ قوللىرىدا پۇلاڭلاپ تۇراتتى. ئارىلىرىدىن ئەقلىگە پىكىر كەلگەن بىرى ناخشىچىنى توختاشقا بۇيرىدى. ئەتراپنى جىمجىتلىق باستى. ئۇ بېشىنى ئالدىغا ئېگىپ چوڭقۇر پىكىر يۈرگۈزگەن قىياپەتتە بىر ئاز ئويلىنىۋالغاندىن كېيىن، ئارقا - ئارقىدىن ئىككى قەدەھ كۆتۈرۈۋەتتى ۋە مۇنداق دەپ كۆسۈلدى: «بۇنىڭ بىرلا چارىسى بار» .

ئەتراپىدىكىلەر ئۇ چارىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى سورىدى. ئۇ: «سالىھنى كۆرمىزدىن يوق قىلىمىز. ئاۋۋال تۆگىسىنى، ئاندىن ئۇنى ئۆلتۈرمىز» دېدى. بۇ، كاپىرلارنىڭ بۇرۇندىن تارتىپ قىلىپ كېلىۋاتقان «كلاسسىك قىلمىش»ى بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئىنسانلار يارىتىلغان دەسلەپكى مەزگىللەردىن بېرى قوللىنىپ كېلىۋاتقان قورالى ئىدى. ئەلمىساقىتىن بېرى، ئۇلار ئەقىل، پىكىر، مۇنازىرە، دەلىللەرگە ئېسىلماي، دەرھال قورالغا ئېسىلىپ، كۆزىگە سىغىمىغاننى ئۆلتۈرۈپ كەلگەن.

بۇ، ئۇلارغا نىسبەتەن ئەڭ ئىشەنچلىك چارە بولۇپ، ئۆلتۈرۈش - مەسىلىنى تۈپ يىلتىزىدىن ھەل قىلىپ، ئۇنى تۇپراققا كۆمۈۋېتەتتى.

سالىھ ۋە ئۇنىڭ تۆگىسى ھەققىدىكى پاراڭ قىزىپ كەتتى. ئارىلىرىدىن مەست بولغۇدەك دەرىجىدە شاراب ئىچمىگەن بىرى: «سالىھ بىزنى: تۆگىگە زىيان - زەخمەت يەتكۈزمەڭلار. بولمىسا ئازابقا دۇچار بولىسىلەر! - دەپ ئاگاھلاندۇرغانىدى» دېدى.

ئەتراپىدىكىلەر ئۇنىڭغا يەنە ئىككى قەدەھ سۇنۇپ، ئىشنى تۈگەتتى. سالىھ ھەققىدىكى پاراڭ تېخىمۇ يۇقىرى كۆتۈرۈلدى:

- سالىھنىڭ كاساپىتىدىن ھەممىمىز بالاغا قالدۇق .

- ئۇ ۋە ئۇنىڭ تۆگىسى...

- ئۇنىڭ ئەتراپىدىكىلەر...

- ئەڭ ياخشى چارە ئۇنى ئۆلتۈرۈش.

- ئاۋۋال تۆگىنى، ئاندىن ئۇنى ئۆلتۈرىمىز.

- ئۇنى كىم ئۆلتۈرىدۇ؟

بۇ سوئال ئۇلارنىڭ ئارىلىرىدا باشسىز جەسەتتەك بولۇپ قالدى (يەنى جاۋابسىز قالدى). بىر پەس جىمجىتلىقتىن كېيىن ئارىدىن بىرى: «مەن ئۇنى ئۆلتۈرەلەيدىغان ئادەمنى بىلىمەن» دېدى.

سورۇن ئەھلى قاتتىق خۇشال بولۇشتى ۋە ئۇنىڭ ئىسمىنى قايتا - قايتا ئېغىزغا ئېلىشتى. ئۇ، شەھەرنىڭ ئەڭ مۇشتۇمزورى بولۇپ، ھاراق - شاراپسىز كۈنى ئۆتمەيدىغان بىرى ئىدى. ئۇ مەست بولۇپ قالغاندا، ئالدىغا ئۇچراپ قالغاننىڭ جېنىغا ئۇۋال! كاتتىلار ئۇنىڭ ياردەمچىلىرى (ئادەم ئۆلتۈرۈش ئۈچۈن) بار - يوقلۇقىنى سۈرۈشتە قىلدى ۋە ئۇنىڭ شەھەردە بىر قانچە ھەقەمسايىسى بارلىقىنى ئۇقتى.

«شەھەردە (يەنى ھىجرىدە) يەر يۈزىدە بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان، ئىسلاھ قىلمايدىغان توققۇز نەپەر كىشى بار ئىدى» .

بۇلارنىڭ ھەممىسى قانخور لۈكچەكلەر بولۇپ، شەھەرنىڭ ئەڭ مەشھۇر جىنايەتچىلىرى ئىدى.

جىنايەتنىڭ ۋاقتى ۋە ئورنى بېكىتىلدى. كېچە قازاننى دۈم كۆمۈتۈرۈپ قويغاندەك قاراڭغۇ ئىدى.

تراگېدىيە كېچىسى يېتىپ كەلدى.

...

خاسىيەتلىك تۆگە بوتىلىقىنى باغرىغا باسقان ھالدا ياتاتتى. بوتىلاق توڭغۇپ كەتكەچكە، ئانىسىنىڭ تېنىغا يېپىشىپ ئىسسىنۋاتاتتى.

توققۇز نەپەر لۈكچەك قىلىچ ۋە ئوقلىرىنى تەييارلاپ، كېچە قاراڭغۇلىقىدا يولغا چىقتى. باشلىقى شارابنى كۆپ ئىچىۋەتكەچكە، يېنىدىكىنى تونۇيالمايغۇدەك دەرىجىدە مەست ئىدى.

«ئۇلار بۇرادىرىنى (تۆگىنى ئۆلتۈرۈشكە) چاقىردى. ئۇ قىلىچنى ئېلىپ تۆگىنى بوغۇزلىدى» .

توققۇز لۈكچەك تۆگىگە ئېتىلدى. تۆگە ئورنىدىن تۇردى. بوتسلاقمۇ قورقۇپ كېتىپ ئورنىدىن تۇردى.

تۆگىنىڭ قانلىرى ئاقتى، بوتسلىقىمۇ ئۆلتۈرۈلدى.

ھەزرىتى سالىھ بۇ ئىشتىن خەۋەر تېپىپ، دەرغەزەپ ھالدا قەۋمىنىڭ يېنىغا باردى. ئۇلارغا: «مەن سىلەرنىڭ تۆگىگە زىيان - زەخمەت يەتكۈزمەسلىكىڭلارنى ئېيتىمىغانمىدىم؟» دەپ سورىدى. ئۇلار: «بىز تۆگىنى ئۆلتۈردۇق. بىزگە كېلىدىغان ئازابنى دەرھال كەلتۈرگىن! بۇنىڭغا كۈچۈك يەتسە، - ئەلۋەتتە! سەن ئۆزەڭنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەر ئىكەنلىكىڭنى ئېيتىمىغانمىدىڭ؟» دېدى.

سالىھ قەۋمىگە:

﴿ئويۇڭلاردا (ھاياتلىقتىن) ئۈچ كۈن بەھرىمەن بولۇۋېلىڭلار. بۇ ۋەدە يالغان ئەمەس﴾ دېدى.

سالىھ قەۋمىنىڭ يېنىدىن ئايرىلدى، ئىش تۈگىدى. ئاللاھ ئۇنىڭغا قەۋمىنىڭ ئۈچ كۈندىن كېيىن ھالاك بولىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

تۆگە ئۆلتۈرۈلگەن ۋاقىتتا، ئۈچ قېتىم چوڭقۇر نەپەس ئالغانىدى.

سەمۇد قەۋمى سالىھنىڭ سۆزلىرىنى مەسخىرە قىلغان ۋە ئازابىنى كۈتكەن ھالدا ئۈچ كۈننى ئۆتكۈزدى. تۆتىنچى كۈنى سەھەردە، ئاسمان يېرىلىپ، تاغلارنىڭ ئۈستىگە قاتتىق چىرىقىرىغان بىر ئاۋاز چۈشتى. ئۇ يەردىكى ھەممە نەرسە ھالاك بولدى. يەر قاتتىق تەۋرەپ، ئۈستىدىكى ھەممە نەرسە قېتىپ قالدى.

بۇ بىر قاتتىق ئاۋاز ئىدى. ئاۋاز باشلىنىپ ئاخىرلاشقىچە، سەمۇد قەۋمى پۈتۈنلەي ھالاك بولغانىدى.

ئۇلۇغ ئاللاھ قەمەر سۈرىسىدە مۇنداق دەيدۇ:

﴿بىز ھەقىقەتەن سىناش ئۈچۈن ئۇلارغا چىشى تۆگىنى ئەۋەتتىمىز، (ئى سالىھ!) ئۇلارنى (يەنى ئۇلارنىڭ نېمە قىلارنى) كۈتكىن، (ئۇلارنىڭ ئەزىيەتلىرىگە) سەۋر قىلغىن! سۇنىڭ ئۇلار بىلەن تۆگىنىڭ ئارىسىدا بۆلۈنگەنلىكىنى، قايسىسىنىڭ نۆۋىتى كەلسە، شۇنىڭ ھازىر بولىدىغانلىقىنى ئۇلارغا ئۇقتۇرۇپ قويغىن. ئۇلار بۇرادىرىنى (تۆگىنى ئۆلتۈرۈشكە) چاقىردى. ئۇ قىلىچنى ئېلىپ تۆگىنى بوغۇزلىدى. مېنىڭ ئازابىم ۋە ئاگاھلاندىرۇشلىرىم قانداق ئىكەن! شۈبھىسىزكى، بىز ئۇلارغا قاتتىق بىر ئاۋازنى ئەۋەتتىم (ھالاك قىلىش بىلەن) ئۇلارنى قوتان ياسىغۇچىنىڭ تاشلاندىق شاخ - شۈمبىلىرىدەك قىلىۋەتتۇق﴾ .

ئۇلار نېمە ئىش بولغانلىقىنى ئاڭقىرالمايلا ھالاك بولدى.
ھەزرىتى سالىھقا ئىمان ئېيتقانلار بولسا، ئۇنىڭ بىلەن ئۇ يەردىن ئايرىلدى ۋە
قۇتۇلۇپ قالدى.

* * * * *